

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Кримінологія масових комунікацій»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань 06 Журналістика

спеціальність 061 Журналістика

освітня програма Стратегічні комунікації та нові медіа

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет соціологічний

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

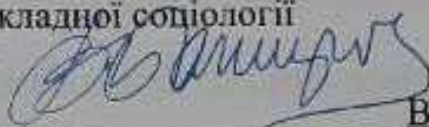
« 15 » червня 2022 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Рущенко І. П. - доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету.

Протокол від « 27 » квітня 2022 року № 3

В.о. завідувача кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

(підпис)

ВІЛЬ БАКІРОВ

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(підпис)

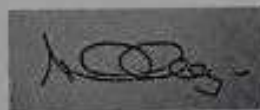
Вікторія БОЛОТОВА

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково- методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від « 21 » червня 2022 року № 10

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Кримінологія масових комунікацій» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів другого рівня вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності 061 «Журналістика» за освітньою програмою «Стратегічні комунікації та нові медіа»

1. Опис навчальної дисципліни

1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення щодо окремого розділу сучасної кримінології – «Кримінологія масових комунікацій»; ролі мас-медіа як транслятору інформації стосовно кримінальних подій, світу злочинів та злочинців в цілому, а також щеплення базових знань стосовно кримінальної журналістики як особливої галузі професії журналіста.

2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- загальне знайомство з поняттями злочину та злочинності в юридичному і соціологічному сенсах;
- формування уявлень про історію вивчення феномену злочинності та основні кримінологіко-соціологічні теорії, які пояснюють злочинність та злочинну поведінку;
- формування навичок розпізнання кримінальних подій відповідно до прийнятих типів та видів злочинів, а також типажів злочинців;
- формування уявлень стосовно злочинності в Інтернеті та специфіки використання нових медіа як інструменту скоєння т. зв. «злочинів масової комунікації»
- ознайомлення з функціями мас-медіа як трансляторів інформації щодо злочинів та злочинців та еволюцією методів та форм подачі відповідної інформації в історичному вимірі;
- загальне знайомство з кримінальною журналістикою, її історією, завданнями, жанрами тощо;
- формування навичок роботи в різних жанрах кримінальної журналістики.
- розуміння деонтологічних і безпекових аспектів праці журналіста, що висвітлює кримінальну тематику.

3. Кількість кредитів – 4

4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	0 год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК 4 - Здатність аналізувати соціально-значущі проблеми та процеси масової комунікації, узагальнювати сприйняту інформацію та приймати обґрунтовані ефективні рішення.

ЗК 6 - Уміння логічно вірно, аргументовано та ясно будувати усну та письмову мову, знати жанри та функціональні стилі створення журналістського контенту, використовувати професійну лексику в усному та письмовому спілкуванні.

ЗК 8 - Знати та дотримуватися етичних та правових норм, що регулюють діяльність в сфері журналістики та суспільних комунікацій.

Фахові компетентності:

ФК 2 - Здатність здійснювати професійні функції в галузі журналістики реклами та зв'язків з громадськістю.

ФК 3 - Володіння знаннями і навичками роботи у засобах масової інформації (Інтернет-ЗМІ), в прес-центрах (прес-службах), відділах з зв'язків з громадськістю, центрах громадських зв'язків, відділах реклами, в інформаційно-комунікативних агенціях.

ФК 8 - Здатність виконувати всі фахові виробничі та творчі операції у засобах масової інформації, здатність забезпечувати суспільство якісною щодо змісту, форми та впливу мас-медійною продукцією.

Програмні результати навчання:

ПРН 12. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально явищ та комунікативних проблем в однієї або декількох професійних сферах.

ПРН 13. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність в галузі медіа.

ПРН 15. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах.

ПРН 16. Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним та самокритичним.

У результаті вивчення курсу «Сучасні комунікативні практики» студент повинен **знати:**

- сутність явищ злочину та злочинності;
- зміст основних теорій, які пояснюють феномен злочинності;
- типологію злочинів та специфіку «злочинів масової комунікації»;
- технології скоєння інтернет-злочинів;
- роль та функції мас-медіа як трансляторів інформації про світ злочинності, їх вплив на суспільство;
- сутність та етапи розвитку кримінальної журналістики;
- жанри кримінальної журналістики;
- технологію журналістського кримінального розслідування;
- моральні й безпекові основи журналістської праці.

Уміти:

- відносити кримінальні події до тих або інших типологічних груп злочинності та в цьому контексті ідентифікувати злочинців;
- аналізувати криміногенну ситуацію, використовуючи різні соціологічні методи;
- застосовувати інформаційні можливості медіа для профілактики злочинності;
- скласти кримінальний репортаж про подію кримінального змісту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1.

Злочинність: комунікаційний аспект

Тема 1.

Злочинність як соціальний феномен.

Злочинність як органічна складова сучасного суспільства. Е. Дюркгайм про злочинність як соціальний факт: усталена статистика, вплив на індивідуальну і масову свідомість, зв'язок з базовими соціальними інституціями (право, мораль, релігія). Культура, цивілізація і заборонені дії (червоні лінії), що засуджуються мораллю, а держава визначає їх як злочинні дії. Криміналізація і декриміналізація – органічна складова соціальної еволюції. Злочинне як форма соціального і альтернативний шлях соціальної адаптації. Боротьба зі злочинністю, покарання злочинців – функція держави. Юридична дефініція злочину (ст. 11 КК України). Соціологічне трактування злочину. Інституційний підхід до розуміння сутності злочину. Юридичне поняття злочинності як сукупності злочинів, що відбулися на певній території за проміжок часу. Соціологічний погляд на злочинність як на специфічний соціальний підпростір і кримінально-правове поле. Основні властивості й агенти кримінально-правового поля: злочинець, потерпіла сторона, свідок, правоохоронець.

Тема 2.

Кримінологія – наукове вивчення злочинності та злочинців.

Міждисциплінарний характер наукового вивчення злочинного: дисципліни кримінально-правового циклу (кримінальне право, кримінологія, оперативно-розшукова діяльність); медико-біологічні дисципліни (кримінальна антропология, кримінальна сексологія); кримінальна психологія; соціологія злочинності; віктимологія; пенологія та пенітенціарна соціологія. Етапи розвитку науки про злочинність: зародження позитивного наукового знання про злочинність в ХІХ ст.: 1) поява кримінальної статистики і статистичного методу вивчення злочинності, 2) позитивна школа в науці кримінального права. Розвиток кримінології та суміжних наукових дисциплін в ХХ-ХХІ ст. Класичні теорії, що пояснюють феномен злочинного. Теорія природженого злочинця Ч. Ломброзо; теорія виродження й поганої спадковості М. Нордау; біологічний напрям в кримінології ХХ ст. – теорії зайвої хромосоми, біохімічне (гормональне) пояснення надмірної агресивності та садистичних нахилів. Теорія факторів. Психоаналітичне потрактування злочинної поведінки. Теорія диференційованої асоціації Е. Сазерленда. Теорія структурної напруги Мертона – Коена. Культурологічні теорії. Теорії, що пояснюють злочинність неповнолітніх. Радикальна кримінологія й звинувачення на адресу «буржуазної держави». Теорія конструювання

злочинності. Основні напрями емпіричних досліджень злочинності у XX – XXI ст.

Тема 3.

Світ злочинів і злочинців

Важливість типології злочинів для кримінального процесу і журналістської діяльності. Перші типології злочинців в рамках позитивної школи кримінального права. Юридично-правові класифікації злочинів. Типологія злочинності за критерієм складу злочину. Типи злочину за критерієм тяжкості (згідно КК України). Злочин як комунікаційний процес. Основні види кримінальних відносин. Злочини індивідуальної, групової і масової комунікації. Кримінологічно-соціологічні типології за системою критеріїв, які відображають соціальні ознаки злочинців та злочинів. Загальнокримінальна злочинність. Насильницькі злочини (вбивства, нанесення тілесних ушкоджень, зґвалтування, сімейне насильство та його види). Корисливо-насильницькі злочини: пограбування та розбійні напади. Корисливі злочини: крадіжки та шахрайства. Хуліганські дії. Злочинці загально кримінального профіля. Професійні злочинці, рецидивісти, «залежні» та компульсивні, випадкові злочинці. Соціальна небезпека т. зв. «привілейованої» злочинності. Економічна, «білокомерцева», посадова злочинність. Корупція, її форми, масштаби й небезпечні наслідки для суспільства. Постаті економічних злочинців та корупціонерів. Особливо небезпечні масові злочини проти інституту людини. Тероризм: історія, форми, суспільна небезпека. Особистість терориста. Злочини проти миру, людства і людяності. Значення Нюрнберзького трибуналу для визначення складів злочинів проти миру й людяності. Діяльність Міжнародного кримінального суду у Гаазі. Державні злочинці. Військові злочини й військові злочинці. Державна зрада і колабораціонізм. Колабораціоністи в умовах російсько-української війни.

Тема 4.

Злочинність в Інтернеті.

Епоха інформаційного суспільства, процеси діджиталізації: світлі й темні сторони. Нові медіа й інтернет-простір як інструменти злочинності. Тенденція до збільшення «злочинів масової комунікації». «Інтелектуальний злочинець» XXI століття. Загальнокримінальні, економічні й воєнні злочини в Інтернеті. Корисливі злочини: нові види шахрайств і крадіжок. Технології фішингу, вішингу, кардингу, соціальна інженерія, мальваре і кібер-здірництво. Хуліганські прояви в Інтернеті. Насильницькі й агресивні акти. КСЕД – корислива сексуальна експлуатація дітей в інтернет-просторі.

Кіберзлочинність як глобальна проблема. Основні види кібер-злочинів. Хакери і хакерські атаки: цілі і соціально-політичні наслідки. Боротьба з кіберзлочинністю. Створення кібер-підрозділів в складі армій світу. Кібер-атаки проти інституцій України як складова російсько-української війни. Інформаційні війни переміщуються у віртуальний простір. Втручання у внутрішню політику й електоральні процеси засобами інформаційної інтервенції. Феномен платного тролінгу. Досвід Ольгінських тролів в РФ. Провокація масових заворушень засобами інтернет-мобілізації.

Розділ 2.

Злочинність в сучасному світі і мас-медіа

Тема 5.

Мас-медіа і стратегічні комунікації з населенням у царині злочинності

Чому суспільство є чутливим до теми злочинності? Злочинність і проблема соціальної безпеки. Острах злочинності й потреба володіти інформацією про криміногенну ситуацію. Роль і функції мас-медіа як транслятора кримінальної інформації. Задоволення соціального запиту щодо стану кримінальної ситуації, характеру загроз та можливих ризиків. Алармістська функція. Просвітницька функція щодо світу злочинного, нормативної і злочинної поведінки. Досугово-рекреаційна функція. Маркетингова функція в системі медіа проєктів й медіа-бізнесу. Дискусія щодо впливу кримінальних новин і художніх творів з кримінальної тематики на суспільство. Дослідження кримінологів щодо впливу мас-медіа на криміногенну ситуацію. Проблема героїзації злочинців у масовій свідомості та розповсюдження елементів кримінальної субкультури через медіа. Теорія драматизації зла Ф. Таненбаума. Основні етапи розвитку тематики злочинності в роботі мас-медіа. Епоха «паперового» контенту: кримінальний жанр в газетах, журналах, таблоїдах, коміксах ХІХ – ХХ ст. Епоха електронних мас-медіа: кримінальна тематика на радіо і телебаченні. Новітня епоха комунікаційних технологій й скасування технічних обмежень у медійному просторі. Поняття й сутність «медійного образу злочинності». Відповідальність мас-медіа та журналістів, що звертаються до кримінальної тематики, перед суспільством.

Тема 6.

Кримінальна журналістика.

Кримінальна журналістика як галузь журналістики і спеціалізація журналістської діяльності. Завдання і функції кримінальної журналістики. Професійні вимоги до журналістів, що спеціалізуються на кримінальному

жанрі. Основні напрями кримінальної журналістики – інформування громадськості, проведення незалежного розслідування, аналіз криміногенної ситуації, контроль за діяльністю правоохоронних органів. Жанри кримінальної журналістики: кримінальний репортаж; огляд кримінальних подій; ведення постійної рубрики на кримінальну тематику; підготовка тематичних статей, есе; публікація матеріалів незалежного розслідування або оприлюднення альтернативних версій події; зйомки фільма-розслідування. Причини популярності кримінальної журналістики. Кримінальний репортаж як професія або журналістська спеціалізація. Специфіка кримінального репортажу та його різновиди. Репортаж з місця кримінальної події. Репортаж з судових установ. Репортажі з місць позбавлення волі. Комунікація з представниками правоохоронних органів. Структура правоохоронних органів, які займаються оперативно-розшуковою діяльністю, кримінальними розслідуваннями й відправленням кримінального правосуддя. Інтерв'ю з представниками правоохоронних органів.

Тема 7.

Кримінальна аналітика та журналістське розслідування.

Сутність і причини кримінальної аналітики в рамках медійних практик. Інструменти й джерела аналітичної роботи. Чому журналісти вдаються до незалежних розслідувань кримінальних подій? Сутність, цілі й зовнішні обставини незалежного розслідування. Коли злочин вважається розкритим? Побудова робочих версій на шляху розслідування. Пошук мотивів вчинення злочину. Пошук доказів, слідів, свідків. Основні джерела інформації щодо кримінальної події. Інтерв'ю зі свідками події. Взаємодія з представниками правоохоронних органів. Інсайд в державних і недержавних структурах, дотичних до скоєння або розслідування злочину. Кримінальна аналітика як мистецтво й навички поглибленого вивчення криміногенної ситуації, причин та обставин скоєння злочинів. Робота журналіста з експертами в області кримінології, розшукової та слідчої діяльності. Методи аналізу кримінальної статистики. Основні показники кримінальної статистики. Використання даних кримінологічних досліджень, наукових звітів та публікацій.

Тема 8.

Юридичні, деонтологічні і безпекові складові кримінальної журналістики.

Свобода слова і соціальні обмеження в діяльності журналіста. Правові підстави свободи слова і вільної журналістики. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конституція України, Закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»,

«Про телебачення та радіомовлення», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» як регулятори діяльності журналістів, що висвітлюють кримінальну тематику. Основні принципи інформування населення про кримінальні події, кримінальні процеси та кримінальне правосуддя. Чи можна використовувати кримінальну журналістику як інструмент політичної боротьби? Чи існує кримінальна або моральна відповідальність за наклеп та образу з боку мас-медіа? Сутність медіа-корупції. Основні етапи кримінального процесу та особливості їх висвітлення у мас-медіа. Проблематика прав людини в діяльності правоохоронних органів. Особливості висвітлення окремих видів злочинів: злочини на ґрунті ненависті, злочинів «честі», сексуальних злочинів, злочинів на ґрунті ненависті», фактів сімейного насильства. Роль мас-медіа в тоталітарних державах як інструмента розпалювання ворожнечі на прикладі подій 1930-х рр. у нацистській Німеччині (події довкола «кришталевої ночі») та в колишньому СРСР (істерія довкола політичних процесів та боротьби з «ворогами народу»). Роль журналіста у висвітлюванні складних кримінальних процесів, де злочин скоєно в умовах неочевидності й ведеться суспільна дискусія стосовно винуватості осіб. Приклад Володимира Короленка як журналіста сумління, його позиція в справі Бейліса. Загрози та ризики, що чатують журналіста-розслідувача з кримінальної тематики. Історичні приклади насильства стосовно журналістів. Принципи та правила безпеки журналістської діяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Злочинність: комунікаційний аспект												
Тема 1. Злочинність як соціальний феномен.	15	2	4			9	15	-	1			17
Тема 2. Кримінологія – наукове вивчення	15	2	4			9	15	1	1			16

злочинності та злочинців.												
Тема 3. Світ злочинів і злочинців	15	2	4			9	15	1	1			17
Тема 4. Злочинність в Інтернеті.	15	2	4			9	15	1	1			18
Разом за розділом 1	60	8	1 6			36	60	3	4			53
Розділ 2. Злочинність в сучасному світі і мас-медіа												
Тема 5. Мас-медіа і стратегічні комунікації з населенням у царині злочинності	15	2	4			9	15	-	1			17
Тема 6. Кримінальна журналістика.	15	2	4			9	15	1	1			16
Тема 7. Кримінальна аналітика та журналістське розслідування.	15	2	4			9	15	1	1			17
Тема 8. Деонтологічні і безпекові складові кримінальної журналістики.	15	2	4			9	15	1	1			18
Разом за розділом 2	60	8	1 6			36	60	3	4			53
Усього годин	120	1 6	3 2			72	120	6	8			106

4. Теми практичних занять

4.1 Теми занять д.в.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Тема 1.1 . Злочин та злочинність в процесі соціальної еволюції	4
2.	Тема 1.2. Наукові теорії, що пояснюють феномен злочинності та поведінку злочинців	4
3.	Тема 1.3. Основні типи й види злочинів, типажі злочинців та їх суспільна небезпека	4
4.	Тема 1.4. Кіберзлочинність та нові медіа.	4
5.	Тема 2.1. Роль, функції, відповідальність мас-медіа, що транслюють кримінальні події	4
6.	Тема 2.2. Кримінальна журналістика як специфічна галузь стратегічних комунікацій	4
7.	Тема 3.2: Кримінальні журналістські розслідування	4
8.	Тема 3.3. Деонтологічні та правові основи кримінальної журналістики	4
	Разом	32

4.1 Теми занять з.в.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1.1 . Злочин та злочинність в процесі соціальної еволюції	1
2	Тема 1.2. Наукові теорії, що пояснюють феномен злочинності та поведінку злочинців	1
3	Тема 1.3. Основні типи й види злочинів, типажі злочинців та їх суспільна небезпека	1
4	Тема 1.4. Кіберзлочинність та нові медіа.	1
5	Тема 2.1. Роль, функції, відповідальність мас-медіа, що транслюють кримінальні події	1
6	Тема 2.2. Кримінальна журналістика як специфічна галузь стратегічних комунікацій	1
7	Тема 3.2: Кримінальні журналістські розслідування	1
8	Тема 3.3. Деонтологічні та правові основи кримінальної журналістики	1
	Разом	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Підготовка Завдання 1 (Т1-2)	12	18
2	Підготовка Завдання 2 (Т3-4)	12	18
3	Підготовка Завдання 3 (Т5)	12	18
4	Підготовка Завдання 4 (Т6-7)	12	18
5	Підготовка до написання контрольної роботи (Т1-8)	12	18
6	Підготовка до залікового тесту (залік) (Т 1-8)	12	16
	Разом	72	106

Питання контрольної роботи.

1. Розкрити основні положення поглядів Е. Дюркгайма на злочинність як нормальний соціальний факт. Чому сучасники не сприйняли теорію Дюркгайма і піддали її критиці?
2. Сутність й причини процесів криміналізації і декриміналізації. Ілюструвати змінами у КК України за останні 30 років.
3. Юридичне поняття злочину й соціологічні трактування злочину. Чому юридична трактування є завузьким для наукового вивчення феномену злочинності?
4. Які види соціальних відносин виникають в момент підготовки й скоєння злочину? Чим вони відрізняються від системних соціальних відносин?
5. Біологічні пояснення існування злочинності й злочинців. Теорія природженого злочинця Ч. Ломброзо та її критика.
6. Сучасні біологічні теорії злочинності й спроби «лікувати» злочинців.
7. Теорії злочинності Е. Сазерленда і Р.Мертон: їх переваги і операціональна обмеженість.
8. Культурологічні теорії злочинності. «Злочини ненависті» і «злочини честі».
9. Роль і функції мас-медіа як транслятора кримінальної інформації й стратегічного комунікатора.
10. Історія розвитку кримінальної тематики в процесі еволюції мас-медіа.
11. «Злочини століття» та їх роль у розвитку кримінальної журналістики.
12. Дослідження впливу кримінальної інформації, яку розповсюджують мас-медіа, на суспільство.
13. Типи злочинів, оснований на змісті КК України.
14. Кримінологіко-соціологічна типологія злочинності.
15. «Злочини масових комунікацій» як сучасний тренд злочинності: характерні риси.

16. Корисливі злочини в інтернет-просторі, кримінальні технології фітінгу, вішину, картингу, соціальна інженерія.
17. Насильницькі злочини в інтернет-просторі: кібер-булінг, КСЕД, мальваре і здирництво.
18. Структура соціуму злочинців.
19. Поняття професійних злочинців та основні кримінальні професії.
20. Особливості типів економічних злочинців і корупціонерів.
21. Найбільш небезпечні злочини сучасності: агресивні війни, тероризм, геноцид.
22. Кіберзлочинність: історія виникнення й соціальна небезпека.
23. Хакерські атаки як інструмент економічної злочинності.
24. Використання кібер-зброї проти України в рамках російської агресії.
25. Сутність і завдання кримінальної журналістики як інструмента стратегічних комунікацій.
26. Основні жанри кримінальної журналістики, їх завдання й професійні компетенції.
27. Сутність і специфіка кримінальних журналістських розслідувань.
28. Деонтологічні аспекти кримінальної журналістики: приклади порушення етичних основ журналістської праці, причини й наслідки.
29. Безпекова складова діяльності журналістів, які займаються кримінальною журналістикою. Профілактика насильства стосовно журналістів-розслідувачів.
30. Кримінальні репортажі Володимира Короленка як приклад журналістського сумління й впливу на громадську думку в умовах недемократичного суспільства.

6. **Індивідуальні завдання** Не передбачено

7. **Методи навчання**

В процесі викладання курсу використовуються:

Пояснювально-ілюстративний метод за умов демонстрації на екрані слайдів, візуалізації навчального матеріалу.

Репродуктивний метод, якщо вивчаються законодавчі акти, стандарти журналістської діяльності, класифікаційні схеми.

Метод проблемного викладення, якщо викладач моделює проблемну ситуацію та організує її обговорення й пошук істини через дискусію.

Частково-пошуковий, або евристичний метод – викладач стимулює самостійний пошук відповідей на проблемні питання шляхом звернення до нормативних актів, посібників, розрахункового матеріалу.

Застосовуються наступні форми навчання:

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотовують нову інформацію у власні конспекти.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять або практикуму. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з рефератами та есе. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Практикум передбачає виконання у присутності викладача самостійного завдання, розв’язання задачі або написання есе та обговорення обраних алгоритмів та отриманих результатів. Практична робота оцінюється викладачем. Семінарські заняття і практикуми можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Написання реферату – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або інтернет-ресурси. Також складає план реферату або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою (не менше трьох), студент реферує зміст наукових джерел таким чином, аби розкрити зміст питань або дати відповідь на поставлені питання. Обсяг реферату – до 10 стандартних сторінок, набраних на комп’ютері або написаних власноруч. Реферат оформлюється згідно існуючому в університеті стандарту. Реферат зачитується або його основний зміст доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Методи навчання в умовах карантинних обмежень або воєнного стану – заняття проводяться частково (лекції) або повністю в режимі он-лайн. Студенти попередньо запрошуються до реєстрації у класрумі, заняття відбуваються на платформі Google Meet. Комунікація викладач - студент здійснюється завдяки сервісам класруму, за потреби спілкування ведеться за допомоги інших ресурсів Інтернет.

8.Методи контролю.

Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання рефератів, індивідуальних завдань, ведення конспектів лекцій.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів та практичні навички, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення одного або кількох змістових модулів. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на проблемне питання тощо. Контрольна робота на денному відділенні виконується у письмовій формі в присутності викладача, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовувати викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни. Контрольна робота на заочному відділенні є обов'язковою умовою отримання заліку, студент самостійно обирає тему зі списку, який надає викладач, виконує роботу в межах годин на самостійну підготовку і висилає текст, належно оформлений і вичитаний, для перевірки та оцінювання викладачу.

Перевірка лекційного конспекту – проводиться в рамках практичного заняття, присутність на лекції і ведення конспекту може оцінюватися в балах та враховуватися у кумулятивній оцінці.

Індивідуальні завдання, реферати, есе – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Підсумковий контроль здійснюється шляхом складання іспиту (письмово або усно) за питаннями екзаменаційних білетів. Оцінка у балах, що отримана за іспит, додається до суми балів, отриманих за поточну роботу.

Екзамен – письмова відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

9. Схема нарахування балів для денного відділення

Поточний контроль та самостійна робота									Разом	Екз.	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Контрольна робота	60	40	100
20				20				20			

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

для заочного відділення

Виступи на семінарських заняттях, реферати, к/р									Разом	Екз.	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Контрольна робота	60	40	100
10				10				40			

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Відповідь повна, змістовна, з однією незначною помилкою.	17 – 20 балів
Відповідь повна, але з двома - трьома незначними помилками.	13 – 16 балів
Відповідь не досить повна та (або) із суттєвими помилками.	9 – 12 балів
Відповідь не досить повна, містить суттєві змістовні та фактажні помилки.	1 – 8 бали
Відповідь відсутня та (або) не відповідає суті запитання.	0 балів

Критерії оцінювання екзаменаційного тестового завдання:

Високий рівень	35 - 40 балів
Середній рівень	28 - 34 бали
Низький рівень	20 - 27 бали
Незадовільний рівень	0-19 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1– 49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Бель Б. та ін. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. – Київ, 2013. – 190 с. Доступно: <https://irrp.org.ua/wp-content/uploads/2013/12/verstka.pdf>
2. Кримінальна журналістика. Вибрані лекції Ольги Порфімович. – К., 2009. Доступно: <https://www.twirpx.com/file/1142339/>
3. Кримінальний кодекс України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05#Text>
4. Кримінологія : підручник / А.М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Харків : Право, 2018. – 416 с. Доступно: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2883/1/3107_IR.pdf
5. Руценко І.П. Соціологія злочинності. – Харків, 2001. Доступно: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONOGRAFIJ_2009/RUSHENKO_2001.pdf

Допоміжна

1. Д'ячкова М. О. Засоби масової інформації як кримінологічний феномен / Дисертація. Одеса, 2018. Доступно:
2. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. Посібник. – К., 2016. – 152 с.
3. Порфімович О. Л. Кримінальна журналістика: теоретичні засади експериментальних підходів з визначення впливу медіа насильства на аудиторію ЗМІ. Частина перша. / О. Л. Порфімович // Психолінгвістика. – 2014. – Вип. 15. – С. 310-317. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2014_15_26.
4. Руценко І.П. «Кримінальна революція» як соціетальний фактор // Соціологія: теорія, методологія, маркетинг. – 2008. – №3.

5. Typewriter Guerillas: Closeups of 20 Top Investigative Reporters, by J.C. Behrens (paperback) 1977.
6. Raising Hell: Straight Talk with Investigative Journalists, by Ron Chepesiuk, Haney Howell, and Edward Lee (paperback) 1997
7. Investigative Reporting: A Study in Technique (Journalism Media Manual), by David Spark, (paperback) 1999.
8. Tell Me No Lies: Investigative Journalism That Changed the World, [John Pilger](#), ed. (paperback) 2005.
9. Troublemakers: The Best of South Africa's Investigative Journalism. — Auckland Park, South Africa : Jacana Media, 2010.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Судова влада в Україні / Стан розгляду справ - <https://court.gov.ua/fair/>
- Національне антикорупційне бюро України - <https://nabu.gov.ua>
- Четверта влада / Розслідування - <https://4vlada.com/index.php/investigations>
- Антикорупційні журналістські розслідування - <https://bihus.info>
- Бігус-інфо Ютуб канал - <https://www.youtube.com/channel/UCkUe2e1YuRtBRRaP2XTupwg>
- Кримінальні новини Харкова - <https://redpost.com.ua/news/crime/>
- Харків кримінальний - <https://www.facebook.com/kharkov.criminalnuy/>
- Новини кримінала Харкова - <https://kriminal.net.ua/news/ukraine/harkov-i-oblast>
- Криминал и происшествия - <https://m.redpost.com.ua/news/crime/index.page2.html>
- Кримінальні новини - https://34.ua/ru/kriminalnye-novosti_t220
- Портал відкритих даних - <https://data.gov.ua/dataset/8b9b1677-2407-454a-bfa7-76eb638c0ea1>
- [кримінальна статистика за 2019 р. - v 2019 godu v ukraine zafiksirovano 1428 ubiistv sami nizkii uroven za gody nezavisimosti](#)
- Свобода.ua / Криминал - <https://svoboda.ua/category/bez-rubriki/>
- Crime Stoppers - <http://www.crimeinfo.net/sitemenu.aspx?P=index&ID=646>

- Crime-info - <https://www.cps.gov.uk/crime-info>
- Генеральна прокуратура України / Статистична інформація про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>
- Кримінальна статистика в Україні - <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/09/1568808134cplr.-report-on-criminal-statistics-in-ukraine.pdf>
- Блог Юрія Бутусова - <https://www.facebook.com/butusov.yuriy>
- Цензор НЕТ / Новини України - <https://censor.net>
- Надзвичайні Новини з К. Стогнієм / Усі випуски - <https://kriminal.ictv.ua/video-2/>
- СХЕМИ - програма журналістських розслідувань - <https://www.radiosvoboda.org/z/17092>
- CRIME. Заглянуть на темную сторону. - <https://crime-ua.com>